

LACHGASSEDATIE

Cursusprogramma 2017

Basiscursus voor tandartsen, artsen*, mondhygiënisten

*voor artsen wordt er in 2018 ook een korte cursus lachgassedatie gegeven

Cursusdata: 5 tot en met 9 september 2017

Organisatie: de cursus wordt verzorgd door de Stichting voor Bijzondere Tandheelkunde en ACTA Dental Education BV

Locatie: ACTA-gebouw, Gustav Mahlerlaan 3004, 1081 LA Amsterdam

Contact: ACTA Dental Education, tel. 020-5980645, 020-5980308 of ade@acta.nl

VOORWAARDEN VOOR DEELNAME EN VOOR ONTVANGEN VAN GETUIGSCHRIFT

1. De cursus is opengesteld voor tandartsen, artsen, tandheelkundig of medisch specialisten en mondhygiënisten.
2. Het getuigschrift wordt uitgereikt nadat alle theoretische onderdelen zijn bijgewoond, de toets is gehaald en de praktijkoefeningen met voldoende resultaat zijn uitgevoerd.
3. Mondhygiënisten krijgen een getuigschrift met daarop de aantekening dat zij slechts lachgas mogen toedienen in aanwezigheid van een (tand)arts die bevoegd is lachgas toe te dienen.

Verplichte literatuur

(zie literatuursyllabus en toegezonden boek)

1. Broers DLM, Knape JTA, Weimann J, Waegemaekers MATM, Hortensius J, Brands WG. Conceptdocument 'Voorwaarden waaraan voldaan moet worden bij het toepassen van lichte (inhalatie)sedatie door middel van zuurstof-lachgas door tandartsen, artsen en mondhygiënisten.' September 2016
2. De Jongh A, Makkes PC, Broers DLM. Behandelstrategieën voor angstige volwassenen in de algemene praktijk. Richtlijnen voor behandeling van milde angst. Ned Tijdschr Tandheelkd 2004;111:44-47
3. De Jongh A, Makkes PC, Broers DLM. Behandelstrategieën voor patiënten met pathologische angst. Ned Tijdschr Tandheelkd 2005;112:95-98.
4. Knape JTA. Lachgas niet onveilig, maar wel steeds minder nodig. Ned Tijdschr. Geneeskd. 2006; 150:1053-1054
5. Makkes PC. Lachgas als sedativum. Ned Tijdschr Tandheelkd 1991;98:467-470
6. Makkes PC, Broers DLM. Lachgassedatie in de tandheelkunde. Ned Tandartsenblad 2011;13:18-19
7. Makkes PC, Jonker MJ, Turk T. Lachgassedatie onmisbaar bij de tandheelkundige behandeling van gehandicapten en angstigen. Ned Tijdschr Geneeskd 2006;150:1055-105
8. Boek
Malamed SF. Sedation. A guide to patient management. Fifth edition, 2010.
Section I, II, IV, VII, VIII (Section VIII met uitzondering van 'physical restraint' in chapter 35, 'The Pediatric Patient')
Let op: in Nederland mag max. 50% lachgas worden toegediend. Dit is anders dan in Amerika. Daar mag een tandarts tot 70% lachgas toedienen. Het is een Amerikaans boek, dus daar wordt gesproken over maximaal 70% lachgas.

De verplichte literatuur is examenstof voor de toets die op 7 september 2017 wordt afgenomen.

Aanbevolen literatuur

- Annequin D, Carbajal R, Choauvin P, Gall O, Tourniaire B, Murat I. Fixed 50% Nitrous Oxide Oxygen mixture for Painful Procedures: A French Survey. *Pediatrics*, official journal of the American academy of Pediatrics, February 2010
- Bouvy-Berends ECM, Makkes PC. Anesthesiologie in de bijzondere tandheelkunde. *Ned Tijdschr Tandheelk* 1990;97:490-493
- Council of European Dentists Resolution. The use of nitrous oxide inhalation sedation in dentistry; may 2012
- De Jongh A (2012). *Angst voor de tandarts*. Assen: van Gorcum
- Donaldson M, Donaldson D, Quarnstorm FC. Nitrous oxide-oxygen administration: When safety features no longer are safe. *JADA* 2012;143(2):134-143
- Duncan GH, Moore P. Nitrous oxide and the dental patient: a review of adverse reactions. *JADA* 1984;108:213-219
- Henry RJ, Primosch RE. Influence of operatory size and nitrous oxide concentration upon scavengers effectiveness. *J Dent Res* 1991;70(9):1286-1289
- Howard WR. Nitrous oxide in the dental environment: assessing the risk, reducing the exposure. *JADA* 1997;128:356-360
- Jastak JT., Nitrous oxide and its abuse. *JADA* 1991;122: 48-52
- Roberts GJ, Gibson A, Porter J, De Zoysa S. Physiological changes during relative analgesia, a clinical study. *J Dent* 1982;10:55-64
- Rowland AS, Baird DD, Shore DL, Weinberg CR, Savitz DA, Wilcox AJ. Nitrous oxide and spontaneous abortion in female dental assistants. *Am J Epidemiol* 1995;141: 531-538
- Rowland AS, Baird DD, Weinberg CR, Shore DL, Shy CM, Wilcox AJ. Reduced fertility among women employed as dental assistants exposed to high levels of nitrous oxide. *N Engl J Med* 1992; 327:993-997

- Schuyt HC, Vermeulen-Cranch DME, Makkes PC, Oei-Lim LB. Luchtverontreiniging door lachgas in de tandheelkundige praktijk. Ned Tijdschr Tandheelk 1986;93:431-436
- Stach DJ. Nitrous oxide sedation: Understanding the benefits and risks. Am J Dent 1995;8:47-50
- Veerkamp JSJ, Gruythysen RJM, Hoogstraten J, Van Amerongen WE. Anxiety reduction with nitrous oxide: A permanent solution? J Dent Child 1995;61:44-48
- Zachny JP, Hurst RJ, Graham L, Janiszewski DJ. Preoperative dental anxiety and mood changes during nitrous oxide inhalation. JADA 2002;133:82-88

DOCENTEN

Mw. D.L.M. Broers, tandarts angstbegeleiding en tandarts gehandicaptenzorg, directeur Zorg, Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA). Opleider tandarts angstbegeleiding en tandarts gehandicaptenzorg.
Cursusleider.

mw. M.P. van der Bij, arbeidshygiënist arbodienst AMC

mw. Dr. D. van Diermen, arts, docent medisch tandheelkundige interactie, Academisch Centrum Tandheelkunde Amsterdam (ACTA).

Mw L. Engel, tandarts gehandicaptenzorg, hoofd afdeling gehandicaptenzorg & gerodontologie, Stichting voor Bijzondere Tandheelkunde (SBT) te Amsterdam

Dhr. R. de Groot, directeur firma Grodenta en firma Total Care te Oisterwijk

Mw. C. Pieterse, tandarts angstbegeleiding, hoofd afdeling angstbegeleiding & kindertandheelkunde, opleider tandarts angstbegeleiding, Stichting voor Bijzondere Tandheelkunde (SBT) te Amsterdam

Prof. dr. J. Weimann, D.E.A.A., anesthesioloog, hoofd afdeling Anesthesiologie en Intensive Care Sankt Gertrauden-Krankenhaus in Berlijn

Dhr. Th.W. Wulterkens, opleider in spoedeisende geneeskunde en specialistische reanimatie, directeur OSG-VvAA, Houten

Praktijkbegeleiders



**Jennifer van Bochove, tandarts-
pedodontoloog, -gehandicaptenzorg**



**Chantal Borsjé, tandarts
angstbegeleiding**



**Mireille Burnier, tandarts -
pedodontoloog, -gehandicaptenzorg**



**Laura Engel, tandarts
gehandicaptenzorg**



**Hanneke Gooszen, tandarts
gehandicaptenzorg i.o.**



**Luti Hartong, tandarts
gehandicaptenzorg**



**Nicoline Hogenbirk,
Mondhygiënist**



**Sonja Kalf,
Tandarts gehandicaptenzorg**



**Celeste Kersten,
tandarts angstbegeleiding**



**Miryam Mechani,
mondhygiënist**



**Caroline Pieterse, opleider
tandarts angstbegeleiding**



**Rosa Remie,
mondhygiënist**



**Guusje Schipper,
tandarts gehandicaptenzorg i.o**

Patiënten

Op vrijdag en zaterdag vindt het praktijkgedeelte van de cursus plaats.

Deelnemers dienen zelf voor "patiënten" te zorgen! Dit mogen ook vrienden, kennissen of familieleden zijn. Kinderen vanaf 6 jaar mogen ook meedoen.

Het doel van de behandelingen is het opdoen van ervaring met lachgassedatie. De tandheelkundige behandeling is daaraan ondergeschikt. Met andere woorden: het gaat er vooral om patiënten mee te nemen die het leuk vinden een keer te ervaren wat lachgassedatie is, en geen patiënten waarbij uitgebreide tandheelkundige behandelingen moeten worden gedaan of die zeer angstig zijn. Hiervoor is de setting niet geschikt. Het verwijderen van tandsteen of polijsten onder lachgassedatie is voldoende. Een andere kleine behandeling mag ook.

Aantal

Elke behandelkamer wordt gedeeld door vier (tand)artsen of mondhygiënist, die elkaar assisteren. Het aantal patiënten dat iedere deelnemer voor de praktijkdagen (= 8 en 9 september) meebrengt is 2. Vooraf kan nog geen exacte tijd aan de patiënten doorgegeven worden. U kunt dus alleen afspreken dat het 8 of 9 september ochtend of middag wordt. Namen kunnen tot 25 augustus 2017 worden doorgegeven aan Reina Evendik (r.evendik@acta.nl). Zij maakt de indeling. Na 25 augustus wordt de planning aan alle deelnemers gestuurd en kunt u uw patiënt op de hoogte brengen van het tijdstip dat zij op ACTA worden verwacht. Per patiënt wordt ongeveer 60 minuten gerekend.

Er wordt naar gestreefd de patiënten bij hun eigen tandarts of mondhygiënist in te delen. Dit zal niet altijd mogelijk zijn. Het kan dus ook dat zij door een andere tandarts of mondhygiënist worden gesedeerd.

Voor de oefeningen op 5 en 6 september zijn geen externe 'patiënten' nodig, omdat op elkaar geoefend wordt.

Indicaties/contra-indicaties

Let bij het selecteren van de patiënten vooraf goed op indicaties/contra-indicaties voor lachgassedatie. In de syllabus en het boek dat toegestuurd is zijn deze te vinden.

Programma Theorie

5, 6 & 7 september 2017

Dinsdag 5 september 2017

<i>08:30 uur</i>	<i>Ontvangst met koffie/thee en registratie cursisten</i>	
09:00 uur	Opening, huishoudelijke mededelingen	mw. Broers
09:15 uur	Inleiding	mw. Broers
	<ul style="list-style-type: none">• Wat is lachgassedatie?• Geschiedenis en ontwikkeling• Voor wie en door wie?	
	Demonstratie apparatuur en procedure, Uitleg praktijkoefening	mw. Broers
<i>11:00 uur</i>	<i>Koffie/thee</i>	
11:15 uur	Technische aspecten van de apparatuur	dhr. de Groot
<i>12:15 uur</i>	<i>Lunch</i>	
13:15 uur	Bewaking van de patiënt en de fasen van sedatie bij lachgassedatie	mw. Broers
14:00 uur	Management van de luchtweg en reanimatie- technieken. Theorie	dhr. Wulterkens
<i>15:00 uur</i>	<i>Koffie/thee</i>	
15:30 uur	Praktische oefeningen op elkaar	
	mw. Broers, mw. v. Bochove, mw. Burnier, mw. Engel, mw. Gooszen, mw. Hogenbirk, mw. Mechani, mw. Pieterse, mw. Kalf	
17.00 uur	Einde cursusdag	

Woensdag 6 september 2017

<i>08:30 uur</i>	<i>Ontvangst met koffie/thee</i>	
09:00 uur	Evaluatie praktijkoefeningen 1 september	mw. Broers
09:30 uur	Medische aspecten van de toepassing van lachgassedatie voor de patiënt <ul style="list-style-type: none">• de anamnese• het vaststellen van een ASA-score• overleg met arts of specialist• indicaties en contra-indicaties	mw. van Diermen
10:30 uur	Behandelstrategieën in de angstbegeleiding van volwassenen	mw. Pieterse
<i>11:15 uur</i>	<i>Koffie/thee</i>	
11:45 uur	Lachgas, deel I <ul style="list-style-type: none">• eigenschappen van lachgas• opname en uitscheiding van lachgas• medische toepassing	dhr. Weimann
<i>12:30 uur</i>	<i>Lunch</i>	
13:30 uur	Lachgas, deel II	dhr. Weimann
<i>14:15 uur</i>	<i>Koffie/thee</i>	
14:45 uur	Lichte sedatie met midazolam	dhr. Weimann
15:30 uur	Praktische oefeningen op elkaar mw. Broers, mw. v. Bochove, mw. Engel, mw. Hartong, mw. Hogenbirk, mw. Kalf, mw. Mechani, mw. Pieterse, mw. Schipper	
17.00 uur	Einde cursusdag	

Donderdag 7 september 2017

<i>08:30 uur</i>	<i>Ontvangst met koffie/thee</i>	
09:00 uur	Evaluatie van de praktische oefeningen	mw. Broers
09:30 uur	Arbeidshygiënische aspecten bij de toepassing van lachgassedatie	mw. van der Bij
<i>10:15 uur</i>	<i>Koffie/thee</i>	
10:45 uur	Lachgassedatie bij mensen met een beperking	mw. Broers
11:15 uur	De behandeling van kinderen en de inzet van lachgassedatie hierbij	mw. Engel
<i>12:15 uur</i>	<i>Lunch</i>	
13:15 uur	Video's lachgassedatie (patiënten met angst, extreme kokhalsneiging etc.)	mw. Broers
13:45 uur	Video's fasen van sedatie	mw. Broers
<i>14:15 uur</i>	<i>Koffie/thee</i>	
14:45 uur	Toets	
16.00 uur	<i>Einde cursusdag</i>	

Programma Praktijk

8 & 9 september 2017

Vrijdag 8 september 2017

- 08:30 uur* *Ontvangst met koffie/thee*
- 08.45 uur** **Apparatuur testen**
mw. Broers, mw. Borsjé, mw. Engel, mw. Gooszen,
mw. Hogenbirk, mw. Pieterse, mw. Remie, mw. Schipper,
Mw. Mechani
- 09:00 uur** **Patiëntbehandelingen**
mw. Broers, mw. Van der Bij, mw. Borsjé, mw. Engel, mw. Gooszen,
mw. Hogenbirk, mw. Pieterse, mw. Remie, mw. Schipper,
Mw. Mechani
- Doorlopend* *Koffie/thee*
- 12:00 uur* *Lunch*
- 12:45 uur** **Evaluatie ochtendprogramma** mw. Broers
- 13.15 uur** **Patiëntbehandelingen**
mw. Broers, mw. Van der Bij, mw. Borsjé, mw. Engel, mw. Gooszen,
mw. Hogenbirk, mw. Pieterse, mw. Remie, mw. Schipper,
Mw. Mechani
- Doorlopend* *Koffie/thee*
- 16.15 uur** **Einde cursusdag**

Zaterdag 9 september 2017

- 08:30 uur* *Ontvangst met koffie/thee*
- 08.45 uur** **Apparatuur testen**
mw. Broers, mw. Borsjé, mw. Gooszen, mw. Engel, mw. Hartong, mw.
Hogenbirk, mw. Kersten, mw. Remie, mw. Schipper
- 09:00 uur** **Patiëntbehandelingen**
mw. Broers, mw. Van der Bij, mw. Borsjé, mw. Gooszen, mw. Engel,
mw. Hartong, mw. Hogenbirk, mw. Kersten, mw. Remie, mw. Schipper
- Doorlopend* *Koffie/thee*
- 12:00 uur* *Lunch*
- 12:45 uur** **Evaluatie patiëntbehandelingen**
mw. Broers
- 13.15 uur** **Patiëntbehandelingen**
mw. Broers, mw. Van der Bij, mw. Borsjé, mw. Gooszen, mw. Engel,
mw. Hartong, mw. Hogenbirk, mw. Kersten, mw. Remie, mw. Schipper
- 14:15 uur* *Koffie/thee*
- Uitreiking getuigschriften***
- 14:45 uur** **Patiëntbehandelingen**
mw. Broers, mw. Borsjé, mw. Gooszen, mw. Engel, mw. Hartong, mw.
Hogenbirk, mw. Kersten, mw. Remie, mw. Schipper
- 15.45 uur** **Einde cursus**